

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Cím: *Látogatás Szentgyörgyi Istvánnál*

Forrás:

Nemzeti Ujság

Bp

(Hely)

1925. 3. 14.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Szentgyörgyi István

Idő

"1925"

Személy

Látogatás Szentgyörgyi Istvánnál

A „Dél” alkotója elmondja életét és terveit

(A Nemzeti Ujság tudósítójától.) A Szabad-ság-terem négy szobor van, amelyek köbe formált felkiáltójelként figyelmeztetnek a nap minden órájában, hangos nappal és csöndes éjszaka a tegnapi, a nagy és egységes Magyarországára. E négy szobor közül az egyiknek alkotója Szentgyörgyi István. A talapzatába ez van vésvé: Dél. Nem írjuk le, hogy mit ábrázol és mit fejez ki, mert nagyon sokan ismerik s aki nem ismerné, az menjen el és nézze meg. Erdemes megnézni, mert egyik legsikerültebb műve annak a szobrászművészek, aki maga is ennek az elszakított déli magyar barna földnek fia s akinél igazán jelentősége van annak, amikor azt mondjuk, hogy ezt a szobrot a „szívéből” mintázta.

A minap meglátogattuk ezt a kiváló tehetségű, nagy tudású mestert, Szentgyörgyi Istvánt, aki ma alkotóerejének legteljesebb pompájában, a magyar szobrászművészet elit-gárdájához számít. Messzi távolságra a nagyforgalmu boulevardoktól, a Százados-uton van a műterme. Körüllötte csupa hasonló szabásu és hasonló rendeltetésű műteremház sorakozik, amelyek még a békeidőben épültek, egyenest szobrászművészek számára. Szentgyörgyi István műtermében a legújabb alkotásait hiába kerestük: ezek most kiállításán szerepelnek, az Ernst-muzeumban. Amikor kérdést intéztünk hozzá, hogy mik foglalkoztatják, min dolgozik, Szentgyörgyi, sajnós, az egész magyar szobrászművészet helyzetéről oly képet

festett, amelynek lesújtó színe csak azért nem éri váratlanul, mert más oldalról is rég informálva vagyunk róla. A gazdasági válság, a közönség vásárlóképeségének erős megcsökkenése a képzőművészek taborában a szobrászokat éri legjobban. A kiállításokon ritka holló az a látogató, aki egy-egy kisebb bronzot vásárol otthona számára, márványról, a legnemesebb plasztikai anyagról beszélni sem lehet. Pályázatok alig vannak s az a mozgalom, amely falvakban és városokban az elesett hősök emléket akarja faragott kövel hirdetni és megtisztelni: az utóbbi időben szintén elakadt. Csak rövid ideje fogtak hozzá agilis emberek a feltámasztásához, amire föltötte szükség van, mert a magyar szobrászok leginkább innen várhatnak foglalkoztatást, amellet, hogy falvak és városok hőse fiaiknak nem maradhatnak adások emlékezetük plasztikai megörökítésével.

— Jelczuleg az a pályaterv foglalkoztat — mondta nekünk Szentgyörgyi István —, amellyel a *szolnoki hősök emlékére* fogok pályázni. Legújabb munkáim közé tartozik, amelyeknek kivitele még hátra van, a *Návay-emléktábla*, a *Tisza István-emléktábla* s a főváros által rendelt *Jókai-emléktábla*, amelyet Jókai egykori lakóházán, a Bajza-utcai Petőfi-házon fognak elhelyezni.

Szentgyörgyi István a férfikor legszebb éveit éli. Amikor arra kértük, hogy mondja el eddigi művészpályájának fo-

lyását, munkában és művészi sikerekben jelentékeny életének alakulását, csöndes és nözmentes hangján az alábbiakat közölte velünk:

— Torontálmezei vagyok, *Beqaszent-györgyön* születtem. Az első szobrot Szegeden láttam, ahol a fa- és fémpari iskola növendéke voltam. Ez a szobor Dugonics András emlékszobra volt. Sokat rajzoltam, az apámnak tetszetek a rajzok, de arra nem is gondolt, hogy titokban a szobrászművészi vágy dolgozik fiában. Az ipariskola után aztán előálltam azzal a szándékkal, hogy küldjenek Münchenbe, az akadémiára, de ennek eredménye egvelőre az lett, hogy Budapestre kerültem, az Iparművészeti Iskolába, ahol a diszitő szobrászati tanfolyamon, az öreg *Mátrai* volt a mesterem.

— Az Iparművészeti Iskola éveit után a jó sógorok összefogtak és azt mondták, most már mehetek külföldre. *Brüsszelben* kötöttem ki. A nagy belga mester, *Van der Starpen* tanítványa lettem az akadémián. Ekkor itt egész kis magyar szobrászkolonia volt együtt. Így kinn volt a régen elhalt, nagytehetségű *Csikász Imre*, *Lux Elek*, *Ruff András* s utánam pár évvel híjott *Orbán Antal*. A brüsszeli akadémián minden év végén pályázati versenyek voltak a művésznövendékek közt. A díj: pénzdíj volt és ingyen műterem. En három díjat nyertem s ennek fejében külső műterem és háromezer frank állt rendelkezésemre. Ebben az időben min-
lástam a *Panasz* című szobrot, amely

Székesfővárosi háziyomda 1923

ittthon megnyerte a *Múcsarnokban* a *Rökk Szilárd* díjat s az állam megvásárolta a Szépművészeti Múzeum számára. Rövid hazalátogatás után újra kimentem Brüsszelbe, most már persze nem mint akadémiail növendék. Két évig béreltem itt műtermet s a *Kigyóbüvölő* című munkámmal résztvettem a nemzetközi művészeti kiállításán, ahol valamennyi nemzet szobrászai részére kitűzött három díj közül az egyiket, a *bronzérmel* könyvelhettem el. Ezután végleg ittthon telepedtem le. A „Kigyóbüvölő” megkapta a *Lipótvárosi Kaszinó* díját s az állam is megvette. Elkezdtem, mint a többi szobrászok, pályázgatni. A magyar művészi élet ekkor ugyancsak bőviben volt a szobrászi pályázatoknak. *Tisza Kálmán* nagyváradi emlékszobrára kiírt pályázaton megnyertem az első díjat, valamint a kivitel, a gipszmodell azonban még ma is a — bronzöntőnél van. Nem készült el, mert jött a háboru, minden feltalálható bronz a hedsereget szolgálta. *Tisza István*, amikor fenn jártam nála, kijelentette, hogy *egyetlen kiló bronzot sem adhat, annál kevésbé, mert apjáról van szó*. Az első *Erzsébet királyné* emlékszoborpályázaton a második díjat kaptam meg (az építészeti rész *Hiekisch* műve volt), 1916-ban újra részt vettem a második Erzsébet-emlékmű pályázaton s ekkor (szintén *Hiekisch* társaságában) a négy első díj közül az egyik első díjat kaptuk. Csináltam egy női portrét, amelyet a Szépművészeti Múzeum részére vett meg az állam, ezt követte egy második női portré, amely szintén itt van, 1918-ban

megkaptam a Múcsarnok tárlatán az állami *kis aranyérmet*. Egy kuttervre ugyancsak a Múcsarnokban kidaták az *Erzsébetvárosi Kaszinó* díját. 1921-ben kollektív kiállítást rendeztem az Ernst múzeumban, itt volt kiállítva az a *Bigéző fiu* című szobor, amely a Múcsarnok jubiléris tárlatán aztán megkapta a *főváros nagy díját*. Egy brüsszeli textilgyáros vette meg. Erre a szoborra adta a Szinyei Merse Pál Társaság is a *Szinyei-díjat* 1922-ben. A *Céhbeliék* kiállításán az *Anyá* című kompozícióval 1923-ban az *ezüst érmet* nyertem el s egy év múlva, ugyancsak a Céhbeliék-nek a Petőfi-centenárium alkalmából rendezett kiállításán, *Bölcsek és bölcsesség* című kompozícióm *aranyérmet* kapott.

Egyebekről is beszélgettünk még Szentgyörgyi Istvánval, aki alkotásmódjára nézve elmondta, hogy szobraihoz a természetet csak eszköznök használja fel s mielőtt a mintázáshoz kezd, a szobor képzeetében már készen van. Megemlítette azt is — s ezt különösképp aláhuzzuk, mért meggondolásra méltó —, hogy Budapesten és az egész országban a szoborállítás szempontja erősen egyoldalú volt. Azt érti ezalatt, hogy folyvást politikusok, államférfiak bronzalakjai kerültek a közterekre s a kulturkörök, írók, művészek, tudósok csak elvétve jutottak így megbecsüléshez. Ezen a téren sok a pótolni való, sajnos, minden idő alkalmasabb volt rá, mint a mostani.